

Asia: VN/1258/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi sekä sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamisesta

1. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain lukua 7 Palkkatuki koskevat kysymykset

1 § Palkkatuki (sis. palkkatuen määritelmän)

- **Lisättäisiin palkkatuen tarkoitukseen vammaisten ja pitkäaikaissairaiden sekä 60 vuotta täyttäneiden pitkäaikaistyöttömien työn saannin ja työelämään osallisuuden lisääminen.**

Tampereen Sarka Oy pitää hyvänä, että palkkatuen tarkoitusta laajennettaisiin niin, että asiakkaan osaamisen kehittämisen lisäksi näkökulmana voi olla myös vammaisten, sairaiden (osatyökykyisten) ja yli 60-vuotiaiden pitkäaikaistyöttömien työllistymismahdollisuuksien lisääminen ja työssä pysyminen yhdenvertaisesti muiden kanssa.

2 § Palkkatuen yleiset edellytykset

- **Rajattaisiin palkkatuetun työn kohderyhmää**

Kohderyhmärajaus sulkee pois 25-49-vuotiaiden ei-maahanmuuttajien tai ei-osatyökykyisten mahdollisuudet työllistyä palkkatuella ensimmäisen kuuden kuukauden työttömyyden aikana. Työttömyyden pitkittymisen ennaltaehkäisemisen näkökulmasta pitäisi olla mahdollista käyttää tapauskohtaista harkintaa, ja palkkatuen sulkeminen pois kategorisesti työttömyyden alusta em. kohderyhmältä voi pidentää työttömyyden kestoja.

3 § Työnantajaan liittyvät palkkatuen edellytykset

- **Työnantajiin lisättäisiin hyvinvointialue ja poistettaisiin luonnollinen henkilö, joka ei harjoita taloudellista toimintaa (kotitalous)**
- **Tuotannollisista tai taloudellisista syistä viimeisten 12 kuukauden aikana irtisanoneelle työnantajalle tuki voitaisiin myöntää, jos tämä on ottanut saman määrän henkilöitä työhön irtisanomisen jälkeen**
- **Palkkatukea ei myönnettäisi uudestaan työnantajalle saman henkilön palkkaamiseen poikkeuksena vamman tai sairauden perusteella, oppisopimuskoulutukseen tai 60 vuotta täyttäneen pitkäaikaistyöttömän työllistämiseen myönnetty tuki tietyin edellytyksin**

Esityksen mukaan palkkatukea ei myönnettäisi uudestaan työnantajalle saman henkilön palkkaamiseen poikkeuksena vamman tai sairauden perusteella, oppisopimuskoulutukseen tai 60 vuotta täyttäneen pitkäaikaistyöttömän työllistämiseen myönnetty tuki tietyin edellytyksin.

Uusi ehdotettu rajausta on selkeä ja looginen, ja poikkeuksilla luodaan mahdollisuuksia tietyille kohderyhmille. Huonoa sen sijaan on, että jos työnantaja haluaisi esim. kesälomakaudesta, tilauskannasta tai muusta vastaavasta syystä johtuen toteuttaa palkkatukijakson kahdessa osassa, se ei olisi mahdollista, koska toinen jakso katsottaisiin tuen uudelleen myöntämiseksi samalle työnantajalle. Lisäksi joillekin vaikeasti työllistyville henkilöille sosiaaliset ja yhteiskunnalliset yritykset tai kolmannen sektorin muut toimijat ovat ainoa mahdollisuus työllistyä. Siksi heidän kannaltaan on kohtuutonta rajata mahdollisuus työllistymiseen siten, että he voivat olla vain yhden palkkatukijakson samalla työnantajalla.

5 § Palkkatuella katettavat palkkakustannukset

- **Työnantajan sivukuluja ja lomarahaa ei jatkossa luettaisi palkkatuella katettaviin kustannuksiin**
- **Muita tarkennuksia tukikelpoisten kustannusten määritelmään**

Palkkatuen kohdistuminen kaikkiin palkkauskustannuksiin on merkittävä tuki työllistämislle, ja sivukulujen ja lomarahan osuus on palkkauskustannuksissa huomattava.

Palkkatukea ei tule muuttaa niin, että sivukuluihin ja lomaraahan ei myönnettäisi tukea. Vaikka palkkatukipäätöksenteon näkökulmasta sivukulujen jättäminen pois palkkatuella katettavista kustannuksista nopeuttaisi ja sujuvoittaisi päätöksentekoa, lisäksi se merkittävästi työnantajien palkkatukityöllistämisen kuluja. Myös etenkin pienempien yritysten työllistämismahdollisuudet heikkenisivät merkittävästi.

6 § Palkkatuen määrä ja kesto

- **Tuen määrä olisi työttömyyden kestosta riippumatta 50 % palkkakustannuksista**

- **Tuen kesto 5 tai 10 kuukautta, kuitenkin enintään työsuhteen pituinen**
- **Palkkatuki voitaisiin myöntää uudelleen toiselle työnantajalle heti edellisen palkkatukijakson päätyttyä, jos henkilö kuuluisi edelleen palkkatuen kohderyhmään ja tuen myöntäminen olisi tarkoituksenmukaista**

Tampereen Sarka pitää hyvänä, että palkkatuen määrän portaittaisuus poistuisi muutoksen myötä. Myönteistä on myös se, että palkkatukea voitaisiin tulevaisuudessa myöntää uudelleen ilman meneillään olevan palkkatukiajan loppuun saattamista tai jäähysääntöjä.

Heikennyksenä nähdään se, että ryhmäpoikkeussäännöksen ulkopuolisille ryhmille palkkatukea voisi ensimmäisen kerran myöntää vasta kuuden kuukauden työttömyyden jälkeen, kun nyt sitä on voitu myöntää vaikka heti työttömyyden alusta esimerkiksi vastavalmistuneille, jos katsotaan, että osaamisen kehittämisen tarve on olemassa. Tämä muutos on heikosti kuvattu hallituksen esityksessä.

Esityksen mukaan palkkatuki myönnettäisiin aina joko viiden tai 10 kuukauden kestoisena, eikä kestossa olisi harkintaa, ellei työnantajan kaavailema työsopimus olisi näitä lyhyempi. Tampereen Sarka katsoo, että osaamisen kehittymisen ja jatkotyöllistymisen näkökulmasta aiemmat palkkatukijaksojen pituudet, kuusi ja 12 kuukautta, on tarpeen säilyttää. Tämä edistäisi paremmin palkkatuella työllistettävien jatkopoluttumista. Koska nykypäivänä monet työtehtävät edellyttävät suhteellisen pitkää perehdytystä, viisi kuukautta on liian lyhyt aika oppia ja antaa samalla näyttöä työtoteesta ja suoriutumisesta ja sitä kautta edistää jatkotyöllistymistä yritykseen ilman tukea.

Joissakin tapauksissa työnantaja pystyy tarjoamaan työtä vain lyhyempi työllistymisjakso kerrallaan. Tällaisia tapauksia ovat esimerkiksi tilanteet, joissa palvelua tilaava taho tilaa palvelua työllistävältä työnantajalta lyhyissä jaksoissa (esimerkkinä keittiöt). Näissä tilanteissa palkkatukea samalle henkilölle saisi esityksen mukaan harkinnanvaraisesti vain tuon lyhyen jakson ajaksi, eikä henkilöä olisi mahdollista työllistää jakson loputtua uudelle jaksolle. Riskinä on, että työnantaja jättää palkkatukityön toteuttamatta, jos hän ei voi teettää esimerkiksi 10 kuukauden pituista palkkatukityötä kahdessa jaksossa.

Toinen ongelma on koronapandemian myötä ilmenneet tilanteet, joissa esimerkiksi koulujen siirtyminen etäopetukseen on aiheuttanut tilanteita, joissa työllistymisjaksolla olevan henkilön työt ovat yhtäkkiä loppuneet, mutta määräaikaista työsopimussuhteista henkilöä ei ole voinut lomauttaa. Näissä tapauksissa ennakoiden on ollut viisaampaa työnantajan kannalta tehdä lyhyempiä työsuhteita.

Tampereen kaupunki esittää, että mikäli työllistäminen keskeytyy force major-syyn vuoksi, sitä olisi mahdollista jatkaa, kun este on poistunut.

7 § Palkkatuki alentuneesti työkykyisen palkkaamiseen

- Tuen määrä olisi 70 prosenttia palkkakustannuksista
- Tuki myönnettäisiin 10 kuukauden ajaksi sillä perusteella, että vamma tai sairaus vaikeuttaa huomattavasti sopivan työn saamista
- Tukea voitaisiin jatkaa samalla työnantajalla tietyin edellytyksin enintään 24 kuukauden jaksoissa.

Tampereen Sarka pitää erittäin hyvänä, että osatyökykyisten henkilöiden palkkatuen painopiste siirtyy todisteellisesta työkyvystä rekrytointikynnyksen madaltamiseen ja siten työelämän vastaanottavuuden edistämiseen, koska se on suurin pullonkaula osatyökykyisten työllistymisessä.

8 § 100 prosentin palkkatuki

- Tuki myönnettäisiin 10 kuukaudeksi. Tukikelpoisia palkkakustannuksia korotettaisiin kertoimella 1,23 työnantajan sivukulujen kattamiseksi laskennallisesti.
- 100 prosentin palkkatuki olisi mahdollinen kaikille yhdistyksille, säätiöille ja rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille
- Jos työnantajan toiminnalla on työ- ja elinkeinotoimiston arvion mukaan vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, 100 prosentin palkkatuki myönnettäisiin de minimis -tukena. Muussa tapauksessa tuki olisi EU:n valtiontukisääntelyn ulkopuolista tukea. Arvioinnin kriteereistä säädettäisiin erikseen valtioneuvoston asetuksella.

100 prosentin palkkatuki olisi mahdollista erittäin pitkään työttömänä olleille. Tampereen Sarka katsoo, että 10 kuukauden kestoinen palkkatuki ei ole riittävä tälle kohderyhmälle.

10 § Palkkatuki oppisopimuskoulutukseen

- Palkkatuen määrä oppisopimuskoulutuksessa olisi 50 % ja pysyisi samana koko koulutuksen keston ajan
- Palkkatukea myönnettäessä tuki olisi mitoitettava koko sille ajalle, jonka työ- ja elinkeinotoimisto arvioi tarkoituksenmukaiseksi.
- Tukea voitaisiin jatkaa, jos henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukainen oppisopimuskoulutuksen kesto muuttuu koulutuksen aikana

Tampereen Sarka pitää hyvänä, että oppisopimuskoulutuksen aikainen palkkatuki on koko oppisopimuksen ajan samansuuruinen, jolloin se on työnantajalle selkeä. Monitoimijainen oppisopimus vaikuttaa joustavalta uudistukselta, mutta päätöksenteon suhteen kaivataan selkeitä ohjeita, miten myös työnantajille hakemiseen liittyvä byrokratia olisi selkeä ja joustava.

11 § Tuella palkatun siirtäminen

- **Edelleen siirtämisestä tehtäisiin erillinen päätös ja säädettäisiin edellytykset edelleen siirtämiselle**

Tuella palkatun siirtäminen tulisi tehdä mahdollisimman joustavaksi, sillä se on erinomainen väline pysyvään työllistymiseen henkilöille, joiden osaamisessa ja työllistymisen edellytyksissä on puutteita. Työnantajayritys kantaa työllistämisen riskit ja työllistävä käyttäjäyritys pystyy jakson aikana vakuuttamaan henkilön sopivuudesta työyhteisöön ja työhön. Tuella palkatun siirtämisen avulla voidaan esim. käyttäjäyritykseen tehdä oppisopimusryhmä, jolloin käyttäjäyritys voi riskittävästi täsmäkouluttaa henkilöitä itselleen. Tämä on erinomainen mahdollisuus esimerkiksi työvoimapula-aloilla. Mikäli edelleen siirtämistä täytyy erikseen hakea ja odottaa päätöstä, vaikeuttaa ja hidastaa tämä olennaisesti prosessia.

2. Huomioita lukuun 7a 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuki

Huomioita 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuesta (luku 7a, uusi luku)

- **Tuki on uusi**
- **Tuki myönnettäisiin ilman tarkoituksenmukaisuusharkintaa, jos laissa säädetyt edellytykset täyttyvät.**
- **Tukea maksettaisiin 70 prosenttia tukikelpoisista palkkakustannuksista 10 kuukaudelta, kuitenkin enintään työsuhteen keston ajalta.**
- **Tukikelpoisina kustannuksina pidettäisiin samoja palkkakustannuksia kuin palkkatuetussa työssä.**

Palkkatuki uudistuksen tarkoituksena on selkeyttää palkkatukijärjestelmää ja poistaa poikkeuksia. Tampereen Sarka kyseenalaistaa tarpeen edellä mainitun tavoitteen vastaisesti ottaa käyttöön 55 vuotta täyttäneille toisen niminen palkkatuki. Samaan tulokseen päästäisiin laskemalla 60-vuotiaiden pitkään työttömänä olleiden ikäraja alaspäin 55 vuoteen. Tämä auttaisi kuntia myös ehkäisemään asiakkaiden valumaa työllistämisvelvoitteen piiriin.

Erillisenä kokeiluna ja hyvin tuotteistettuna, brändättynä ja markkinoituna, 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuki saattaisi olla mielenkiintoinen, koska on hyvä saada kokemusta, miten ilman tapauskohtaista harkintaa toteutettava palkkatukimahdollisuus kiinnostaa työnantajia

3. Huomiot elinkeinotoiminnan käsitteen muutoksiin

Huomiot elinkeinotoiminnan käsitteen muutoksiin

- **Työvoimakoulutuksen yhteishankinta (5 luku 7§) ja työolosuhteiden järjestelytuki (10 luku 3§)**
- **Työllisyyspoliittinen-avustus (säädettäisiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetulla asetuksella)**
- **Työsopimuslain 13 luvun 6 §:n 2 momentin 2 kohdan muuttaminen**

Mikäli laki sosiaalisista yrityksistä kumotaan, täytyy nämä yritykset, jotka harjoittavat osatyökykyisten ja pitkäaikaistyöttömien työllistämistoimintaa ja jotka eivät jaa voittoa, ottaa huomioon. Näille voitaisiin palkkatuki jakaa muuna kuin valtion tukena.

4. Huomiot sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamiseen

Huomiot sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamiseen

Tampereen Sarka katsoo, että sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamisessa on otettava huomioon tähän ryhmään kuuluvat nykyiset yritykset siten, että näiden hakiessa palkkatukea osatyökykyisten ja pitkään työttömänä olleiden työllistämiseen lukumääräisesti merkittävässä määrin vuodessa, näiden ei katsota vääristävän samoja tuotteita tai palveluja tarjoavien välistä kilpailua. Usein näillä yrityksillä on myös yhteiskunnallisen yrityksen status.

Yritykset on perustettu nimenomaan työllistämään ja auttamaan heikossa työmarkkinatilanteessa olevia eteenpäin ja näille yrityksille kuuluu palkkatuki kompensoimaan työllistettävien alentunutta työkykyä. Yritysten toimintamahdollisuuksia ei pidä heikentää. Lisäksi kunnallisten sosiaalisten yritysten tilanne on otettava huomioon palvelurakennemuutoksessa siten, että niillä on edelleen mahdollisuus hakea ja saada palkkatukea tai tätä vastaavaa tukea työllistämiseen.

5. Huomiot julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista annetun lain muihin lukuihin ehdotettuihin muutoksiin tai esitysluonnoksen liitelakeihin

Kommentit julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista annetun lain lukuihin 1, 2, 3, 11, 12, 13 ja 14, 7 luvun 4, 9 ja 12-15 §:iin ehdotettuihin muutoksiin tai esitysluonnoksen liitelakeihin

- **Mainittuihin lukuihin ja lakeihin on tehty vähäisiä tai teknisiä muutoksia.**

-

6. Yleiset huomiot

Yleiset huomiot:

- Huomiot ehdotetun sääntelyn suhteesta hyvään hallintoon ja perustuslakiin**
- Huomiot esitysluonnoksen vaikutusarvioinnista**
- Muuta kommentoitavaa**

Tampereen Sarka ei pidä tarkoituksenmukaisena palkkatuki uudistuksen esitettyä aikataulua, jonka mukaan lakimuutosten on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2023. Kaavailut muutokset vaikuttavat kuntien työllistämiseen ja veloitetyöllistämiseen sekä sosiaalisten yritysten ja yhdistysten työllistämiseen niin merkittävästi, että olisi luontevaa, että kokonaisuus sisällytettäisiin TE2024-uudistuksen mukanaan tuomiin rahoitus- ym. muutoksiin.

Piiksi Katja
Tampereen Sarka Oy